

## INFORMACJA O ODZNACZONYCH 15.06.2018 r.

*Informacje biograficzne na podstawie treści uzasadnień wniosków o nadanie odznaczenia. Ze względu na skrótową formę nie odzwierciedlają w pełni patriotycznego zaangażowania odznaczonych osób.*

### **Krzyż Wolności i Solidarności otrzymują:**

#### **Zenon Binkiewicz**

Przed sierpniem 1980 roku był kolporterem wydawnictw KSS KOR na terenie WSK PZL Świdnik. Od powstania NSZZ „Solidarność” zaangażował się aktywnie w działalność związkową w Polmozbycie Lublin, gdzie współredagował Biuletyn Informacyjny Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Przedsiębiorstwo Państwowe „Polmozbyt”, a następnie w Zarządzie Regionu w Lublinie, gdzie był zatrudniony w Biurze Informacji i Propagandy jako operator techniczny sitodruku. Po ogłoszeniu stanu wojennego pozostawał w ukryciu do 20.12.1982 r. i został pozbawiony pracy. Mimo dosięgających go szykan podjął działalność konspiracyjną w niezależnym ruchu wydawniczym. Był wraz z żoną Marią w 1982 r. założycielem drukarni Ścigana, w której drukowali m.in. podziemne pismo Solidarność Nauczycielska. Biuletyn Pracowników Oświaty i Wychowania Regionu Środkowo-Wschodniego NSZZ „Solidarność”, będące organem podziemnej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w Lublinie. Wchodził także w skład redakcji pisma Kontrapunkt. Pismo NSZZ „Solidarność” Szkół Wyższych w Lublinie, które także było drukowane w prowadzonej przez Binkiewiczów drukarni. Dzięki drukarni Ściganiej ukazał się także Śpiewnik z wojny polsko-jaruzelskiej oraz drukowany był z klisz otrzymywanych z Warszawy Tygodnik Wojenny. W 1986 roku Zenon Binkiewicz drukował wraz z żoną serię znaczków poczty podziemnej zaprojektowanych przez Zbigniewa Strzałkowskiego z okazji poświęcenia Dzwonu Wolności w kościele NMP Matki Kościoła w Świdniku w dniu 18 maja 1986. Formą represji wobec Zenona Binkiewicza było także zastrzeżenie wyjazdów zagranicznych na 2 lata.

#### **Ryszard Blajerski**

Pracownik Lubelskich Zakładów Naprawy Samochodów był członkiem Prezydium Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” oraz Rady Ośrodka Studiów Związkowych. Prowadził działalność opozycyjną od wprowadzenia stanu wojennego do czasu ponownej rejestracji „Solidarności”. W dn. 14-17.12.1981 r. wszedł w skład Komitetu Strajkowego w LZNS, po zakończeniu protestu zwolniony z pracy i ze względu na swoją działalność związkową pozostawał bez zatrudnienia do listopada 1982 r. Ponadto w wyniku przeprowadzonej przez służby porządkowe, pacyfikacji strajkującego zakładu, doznał obrażeń, które wymagały późniejszego leczenia szpitalnego. Pan Ryszard Blajerski był członkiem Regionalnej Komisji Koordynacyjnej Regionu Środkowo-Wschodniego, zajmował się m.in.

koordynowaniem akcji rozrzucania ulotek, kolportażem, przygotowywaniem transparentów na manifestacje, organizacją spotkań konspiracyjnych oraz współpracą z Radiem „Solidarność”. Działalność Pana Ryszarda Blajerskiego spowodowała, że toczono przeciw niemu śledztwo, był przesłuchiwany, zatrzymywany, przeprowadzano z nim rozmowy ostrzegawcze, w jego mieszkaniu przeprowadzano rewizje, zastrzeżono mu możliwość wyjazdu za granicę.

### **Lucjan Cebula**

W 1980 r. wstąpił do NSZZ „Solidarność” w Fabryce Maszyn Rolniczych „Agromet” w Lublinie. Po ogłoszeniu stanu wojennego nadal kontynuował działalność propagującą związek. Począwszy od lutego 1982 r. organizował systematyczny kolportaż biuletynów „Solidarności”, wydawnictw bezdebitowych oraz ulotek wśród pracowników fabryki. Od tego czasu organizował również zbiórkę pieniężną przeznaczoną na pomoc dla rodzin osób internowanych. W dniu 19 października 1982 r. dokonano w jego mieszkaniu przeszukania i zatrzymano go, a następnie osadzono w Areszcie Śledczym w Lublinie, gdzie przebywał do 21 lipca 1983 r. W czasie przebywania w areszcie w dniach 8 października i 13 listopada 1982 r. na znak solidarności z akcjami strajkowymi w kraju podjął protest głodowy. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Lublinie z dn. 28.07.1983 r. postępowanie karne w stosunku do Pana Lucjana Cebuli zostało umorzone na zasadzie zastosowania amnestii.

### **Dariusz Dłużniewski**

Był w latach 1986-1988 kurierem kraśnickiej „Solidarności”, przewoził prasę i wydawnictwa podziemnej „Solidarności”. Ponadto rozrzucał w Kraśniku ulotki. Uczestniczył także w drukowaniu biuletynu związkowego Solidarności i Solidarności Chłopskiej, gdyż drukarnia zlokalizowana była w jego domu rodzinnym. Z powodu tej działalności SB w Kraśniku gromadziła o nim informacje.

### **Elżbieta Gacek**

Była przewodniczącą Komisji Rewizyjnej przy Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Przedsiębiorstwa „Transbud” w Chełmie oraz członkiem MKZ Regionu Chełmskiego NSZZ „Solidarność”. Po wprowadzeniu stanu wojennego zaangażowana była w zbieranie składek pieniężnych na kontynuowanie działalności oraz wydawanie podziemnych biuletynów, a także w zbiórki na pomoc rodzinom internowanych. Aktywnie uczestniczyła także w kolportażu wydawnictw bezdebitowych i ulotek. Z powodu działalności w nielegalnych strukturach NSZZ „Solidarność” w 1982 toczyło się wobec Elżbiety Gacek zd. Wątroba postępowanie prokuratorskie. Wobec w/w zastosowano środek zapobiegawczy – areszt od 14.06.1982 r., uchylony z powodu stanu zdrowia 16.07.1982 r. Sprawę zakończono skierowaniem oskarżenia do Sądu Rejonowego w Chełmie. Wyrokiem z 18 listopada 1982 r.

Sąd skazał Elżbietę Wątrobę-Gacek na 1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności, w zawieszeniu na okres 3 lat i oddanie w okresie próby pod dozór kuratora sądowego oraz wymierzył grzywnę w wysokości 35 tys. zł. W dniu 10.08.1983 r. na mocy amnestii postępowanie karne umorzono. Z powodu aktywnej działalności w nielegalnych strukturach NSZZ „Solidarność” Elżbieta Gacek zd. Wątroba była inwigilowana, zatrzymywana na 48 godzin, a w jego mieszkaniu przeprowadzano przeszukania.

### **Jerzy Kopeczek**

Uczestniczył w działaniach opozycyjnych od lat 60-tych. Był uczestnikiem wydarzeń marcowych w 1968 roku. Za kolportaż ulotek i odezw popierających protest studencki został, po przeprowadzonej u niego rewizji, relegowany z Liceum Ogólnokształcącego w Oleśnie. W trakcie studiów na Politechnice Wrocławskiej był przesłuchiwany w KW MO we Wrocławiu. Od 1976 roku podjął pracę zawodową, jako inżynier elektronik, w Hucie Stalowa Wola. Od chwili powstania NSZZ „Solidarność” zaangażował się w działalność związkową, był przewodniczącym Komisji Wydziałowej „S” w Hucie. Brał także aktywny udział w organizowaniu i pracach MKZ w Stalowej Woli. Po ogłoszeniu stanu wojennego współorganizował opór na terenie Huty Stalowa Wola. W dniu 16.12.1981 r. został zatrzymany i internowany. Osadzony został w Ośrodku Odosobnienia w Rzeszowie-Załężu. Po zwolnieniu z internowania 29.04.1982 r. włączył się w działalność podziemnych struktur „Solidarności” w Stalowej Woli i kolportaż wydawnictw nielegalnych. Z powodu tej działalności w okresie od 5 listopada 1982 do 3 lutego 1983 został internowany i represjonowany w specjalnym obozie wojskowym w Czerwonym Borze. Po zwolnieniu z przymusowych ćwiczeń wojskowych w Czerwonym Borze kontynuował działalność opozycyjną, zwłaszcza jako redaktor i autor prasy podziemnej „Biuletynu Informacyjnego Tymczasowej Komisji Zakładowej NSZZ «S» Kombinatu Przemysłowego Huta Stalowa Wola”, pisma „Nie”, „SMiS. Stalowowolskiego Miesięcznika «Solidarności» Gazeta Ruchu”. Jednocześnie bardzo aktywnie zaangażował się w działalność Duszpasterstwa Rodzin w Stalowej Woli. Z powodu swej działalności Pan Jerzy Kopeczek był inwigilowany i objęty kontrolą operacyjną.

### **Marian Król**

Był uczestnikiem strajku w WSK Świdnik w lipcu 1980 r. Od chwili powstania NSZZ „S” na terenie Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego w Świdniku aktywnie zaangażował się w działalność tego związku. Po ogłoszeniu stanu wojennego brał udział w dniach 13-16 grudnia w strajku okupacyjnym na terenie WSK. Po pacyfikacji strajku włączył się w odbudowę struktur związkowych i aktywnie uczestniczył w pracach podziemnej zapasowej Komisji Zakładowej w WSK. Zbierał składki na finansowanie konspiracyjnej struktury „S” i na pomoc osobom represjonowanym i ich rodzinom, a także rozpowszechniał nielegalne wydawnictwa na terenie WSK. Związany był z nielegalną poligrafią „Solidarności” – zaangażowany w

wydawanie biuletynu „Grot”, organizował lokale na drukarnię „Grotą” i zajmował się jego kolportażem oraz kolportażem innych wydawnictw bezdebitowych. W styczniu 1987 roku Marian Król został wybrany przewodniczącym Tymczasowej Komisji Zakładowej w WSK. Organizował szkolenia dotyczące działań „Solidarności” m.in. podczas 1 Maja oraz prowadził akcje ulotkowe. W sierpniu 1988 roku przygotowywał pielgrzymkę ludzi pracy do Częstochowy. Był także organizatorem strajku w 1988 r. Podjął także aktywne działania zmierzające do wznowienia legalnej działalności NSZZ „Solidarność”, zaangażował się w organizowanie Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w WSK w Świdniku i wszedł w skład Prezydium sformowanego we wrześniu 1988 roku Komitetu Założycielskiego. Jako reprezentant WSK w maju 1989 r. znalazł się w składzie Tymczasowego Zarządu Regionu i wybrany został jego wiceprzewodniczącym. W dniu 29.06.1989 r. natomiast został przewodniczącym jawnej już Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” WSK Świdnik. Z powodu swej działalności Pan Marian Król był inwigilowany i objęty kontrolą operacyjną, a jego mieszkaniu poddawane było przeszukaniom. Marian Król wielokrotnie był zatrzymywany i przesłuchiwany.

### **Cezary Listowski**

Był uczestnikiem wydarzeń marcowych w 1968 roku w Lublinie. W latach 1978-1980 był współpracownikiem „Spotkań. Niezależnego Pisma Młodych Katolików”, autorem tekstów i kolporterem wydawnictw niezależnych na terenie Świdnika. Działalność opozycyjną łączył z działalnością literacką, był autorem wierszy, powieści i opowiadań wydawanych w niezależnym obiegu. W latach 70-tych był kilkakrotnie zatrzymywany i przesłuchiwany. W 1979 założył i redagował w Świdniku pismo „Ścieżki” – dodatek społeczno-kulturalnego do „Głosu Świdnika”, a od listopada 1980 r. samodzielne pismo „Ścieżki. Pismo Środowiskowego Komitetu Koordynacyjnego NSZZ «Solidarność» w Świdniku”. Od chwili powstania NSZZ „Solidarność” zaangażował się w jego działalność i tworzenie struktur związkowych w Świdniku i na KUL, gdzie od 1975 r. był zatrudniony w Bibliotece Uniwersyteckiej. Działając z ramienia Tymczasowej Komisji Założycielskiej NSZZ „Solidarność” KUL był jednym z założycieli czasopisma Koła Bibliotekarzy NSZZ „Solidarność” KUL – „Marginalia” oraz jego redaktorem i autorem zamieszczanych tekstów. W 1981 został zatrudniony w ZR Środkowo-Wschodniego, pełnił funkcję redaktora naczelnego „Biuletynu Informacyjnego Międzyzakładowego Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” Region Środkowo-Wschodni”, a następnie był redaktorem naczelnym Biuletynu Związkowego Regionu Środkowo-Wschodniego NSZZ „Solidarność” – „Wprost”. Po ogłoszeniu stanu wojennego uczestniczył w dniach 13-16 XII 1981 w strajku okupacyjnym w WSK Świdnik, wchodził w skład redakcji Biuletynu Strajkowego Regionalnego Komitetu Strajkowego Regionu Środkowo-Wschodniego. W okresie stanu wojennego i po jego zawieszeniu kontynuował działalność w niezależnym ruchu wydawniczym. Mimo pozostawania w ukryciu do 8.08.1982

r. utrzymywał kontakty z osobami prowadzącymi działalność w podziemnych strukturach „Solidarności” z Lublina, Świdnika, a także z Warszawy i inspirował dalszą działalność oraz produkcję i kolportaż biuletynów. Od jesieni 1982 r. roku był redaktorem, autorem tekstów i wydawcą podziemnego pisma ośrodka świdnickiego „Grot. Biuletyn Zastępczej Komisji Zakładowej WSK-PZL”. Brał także udział w druku tego pisma, przechowywany w jego domu powielacz został skonfiskowany podczas rewizji. Od 1983 r. aktywnie wspierał podziemne Radio „Solidarność” Świdnik, pisał teksty do audycji tego radia i dokonywał ich nagrań. Uczestniczył także w pracach Wolnej Spółki Wydawniczej założonej na przełomie 1985 i 1986 r. przez Jana Krzysztofa Wasilewskiego i równolegle prowadził we własnym mieszkaniu punkt kolportażowy wydawnictw podziemnych. W 1988 r. był współzałożycielem Wydawnictwa Test w Lublinie. W latach 1982-1989 współpracował z Biurem Informacji Regionu Środkowo-Wschodniego i zamieszczał swoje teksty w „Informatorze Regionu Środkowo-Wschodniego NSZZ «Solidarność»”.

### **Jan Łodyga**

Był aktywnym członkiem Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w Zakładach Azotowych w Puławach, pełnił funkcję wiceprzewodniczącego Komisji Zakładowej w ZA, a od czerwca 1981 wiceprzewodniczącego Zarządu Oddziału NSZZ „Solidarność” Ziemia Puławska. Odpowiadał także za współdziałanie z Regionem i funkcjonowanie biura Oddziału. 13 grudnia 1981 skutecznie przeprowadził akcję zabezpieczenia i wywiezienia z siedziby Zarządu Oddziału sprzętu poligraficznego. Do 22 grudnia pozostawał w ukryciu, choć jednocześnie uczestniczył w konspiracyjnych zebraniach „Solidarności”. W dniu 2 stycznia 1982 r. został zatrzymany w ZA, w godzinach pracy, i osadzony na 48 godzin w areszcie KMMO w Puławach. W dniu 4 stycznia 1982 r., po przeszukaniu w mieszkaniu Jana Łodygi i konfiskacie liczego księgozbioru, został ponownie osadzony na 48 godzin, tym razem w areszcie KM MO w Lublinie. Równocześnie postawiono mu zarzut dot. wyniesienia maszyn do pisania i powielacza z siedziby Zarządu Oddziału i zdecydowano o jego internowaniu od 8 stycznia 1982 r. w Ośrodku Odosobnienia we Włodawie, a następnie od 22.04.1982 w Lublinie i od 2.08.1982 r. w Kwidzynie. W dniu 14.08.1982 r., w czasie tłumienia akcji protestacyjnej internowanych został dotkliwie pobity przez funkcjonariuszy MO, ZOMO i służby więziennej. Po zwolnieniu z internowania 15.10.1982 r., mimo doznanych represji, Jan Łodyga nie zaprzestał działalności opozycyjnej. Zaangażował się w działalność podziemnego Radia „Solidarność” Ziemi Puławskiej i udostępniał swoje mieszkanie na emisje tego Radia, a od 1984 r. był współorganizatorem akcji Wakacje z Bogiem, która opłacana była z funduszy „Solidarności” nie przekazanych do dyspozycji reżimowych pełnomocników ds. majątku związkowego, których był dysponentem. Z konta „Solidarności” wypłacał także pieniądze dla konspiracyjnych struktur „Solidarności” i na pomoc represjonowanym. Na skutek natrafienia przez SB na trop funduszy Zarządu Oddziału „S” ukrytych po 13 grudnia 1981, do których miał

upoważnienie Jan Łodyga w dniu 6 maja 1986, po przeszukaniu w jego mieszkaniu i odnalezieniu książeczki PKO z w/w funduszami został aresztowany i osadzony w Areszcie Śledczym w Lublinie. Po aresztowaniu został pozbawiony pracy, zwolniony z ZA Puławy. W dniu 15 grudnia 1986 r. został skazany przez Sąd Wojewódzki w Lublinie na 2 lata więzienia, następnie karę zmniejszono na mocy amnestii do 1 roku, a 23 grudnia 1986 r., po zaliczeniu okresu aresztowania od 6 maja do 15 grudnia 1986 r. zwolniony. 20 stycznia 1988 roku został ponownie osadzony w Oddziale Zamiejscowym Aresztu Śledczego w Leonowie w celu odbycia reszty kary więzienia, skąd na skutek wniesionych odwołań w dniu 23 lutego 1988 roku został warunkowo zwolniony. W 1989 roku Jan Łodyga był aktywnym członkiem Komitetu Obywatelskiego w Puławach i podjął działania zmierzające do wznowienia legalnej działalności Zarządu Oddziału NSZZ „Solidarność” w tym mieście. Został wybrany wiceprzewodniczącym Zarządu Oddziału i wszedł w skład zespołu redakcyjnego „Tygodnika Nadwiślańskiego”, a następnie „Tygodnika Puławskiego”. Z powodu swej działalności był wzywany na rozmowy ostrzegawcze, zatrzymywany na 48 godzin i pozbawiany wolności, a w jego domu przeprowadzano przeszukania.

### **Alfred Łubiarz**

Był od 1980 r. członkiem NSZZ „Solidarność” w Kombinacie Cementowym w Chełmie. Po wprowadzeniu stanu wojennego wraz z czterema innymi członkami zakładu, przystąpił do strajku, bezskutecznie próbując rozszerzyć protest na pozostałą część załogi. Za udział w strajku został natychmiast dyscyplinarnie zwolniony. Kontynuował działalność opozycyjną w podziemiu. W marcu 1984 r. podczas rewizji u jednego z członków podziemnej „Solidarności” znaleziono tekst pt. „Prezydium Sejmu PRL”, podpisany przez Pana Alfreda Łubiarza, który uczestniczył również kolportażu niezależnych wydawnictw. Pan Alfred Łubiarz czynnie włączył się w reaktywowanie zdelegalizowanego związku. W dn. 16.01.1989 r. był jedną z osób podpisujących się pod uchwałą powołującą Międzyzakładowy Komitet Organizacyjny „Solidarności” w Chełmie. Wszedł w skład Sekretariatu Międzyzakładowego Komitetu Organizacyjnego NSZZ „Solidarność” Chełm. Inwigilowany w związku ze swoją działalnością.

### **Jerzy Miąc**

W latach 1980-1981 był zaangażowany w tworzenie struktur „Solidarności” w Lubelskiej Fabryce Wag. Po ogłoszeniu stanu wojennego zaangażował się w tworzenie podziemnych struktur „Solidarności” w LFW. Uczestniczył w kolportażu nielegalnych wydawnictw sygnowanych przez „Solidarność”. Za powyższe został zatrzymany 29.09.1982 r. na 48 godzin i po przeszukaniu w mieszkaniu aresztowany i osadzony w Areszcie Śledczym w Lublinie. Zwolniony 22.12.1982 r. na mocy postanowienia Sądu Warszawskiego Okręgu Wojskowego, który wyrokiem z 21.12.1982 r. uchylił wobec Jerzego Miąca środek zapobiegawczy w postaci

aresztu tymczasowego i skazał w/w na 2 lat pozbawienia wolności w zawieszeniu na 5 lat, grzywnę 100 tys. zł i dozór kuratora przez okres zawieszenia wykonania kary. Po zwolnieniu z aresztu nie zaniechał prowadzenia działalności związkowej i politycznej. Zaangażowany był w tworzenie podziemnych struktur „Solidarności”. Utrzymywał kontakty z innymi działaczami z terenu Lubartowa i Regionu. Organizował zebrania konspiracyjne z uczestnictwem aktywistów „S” oraz uczestniczył w kolportażu podziemnych wydawnictw w Lubartowie. Był także aktywnym uczestnikiem uroczystości rocznicowych i religijno-patriotycznych w Lubartowie. Pan Jerzy Miąc podjął również aktywne działania zmierzające do wznowienia legalnej działalności NSZZ „Solidarność” w Lubelskiej Fabryce Wag. Z powodu swojej działalności był inwigilowany i wielokrotnie w 1983, 1986 i 1987 r. wzywany na rozmowy ostrzegawcze, a w jego domu przeprowadzano przeszukania.

### **Ludwik Sikora**

W latach 1982-1983 angażował się w pomoc rodzinom internowanych zbierając składki w ramach funkcjonującej w Stoczni Północnej im. Bohaterów Westerplatte Kasy Wzajemnej Pomocy, uczestniczył również w manifestacjach z okazji dnia solidarności z „Solidarnością”. Kolportował również prasę bezdebitową. 21 marca 1988 r. wziął udział w manifestacji antyrządowej zorganizowanej przez organizację Wolność i Pokój w pierwszy dzień wiosny, podczas której topiono kukłę przedstawiającą gen. Wojciecha Jaruzelskiego, oraz wznoszono okrzyki o wydźwięku antyrządowym, za co został zatrzymany na 48 godzin oraz nałożono na niego karę grzywny w wysokości 50 tys. złotych. W 1988-1989 r. był rozpracowywany operacyjnie przez gdańską Służbę Bezpieczeństwa. Zastrzeżono mu również wyjazdy do wszystkich krajów świata w okresie od 5 kwietnia 1988 r. do 4 kwietnia 1990 r.

### **Anna Stanek**

Od powstania NSZZ „Solidarność” była aktywną działaczką związkową, zaangażowaną w tworzenie struktur związku w oświacie. Była członkiem Komitetu Założycielskiego, następnie przewodnicząca Komisji Zakładowej w Technikum Przemysłu Spożywczego w Lublinie, gdzie pracowała jako nauczyciel i wychowawca młodzieży. Jednocześnie była redaktorem pisma „Solidarność Nauczycielska”. Po ogłoszeniu stanu wojennego nie zaniechała działalności w podziemnej Solidarności Nauczycielskiej. W ramach działającej przy Tymczasowym Zarządzie Regionu Komisji Socjalnej NSZZ „Solidarność” w latach 1983-1989 była zaangażowana w organizowanie w okresie wakacji wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin członków „Solidarności”, w ramach akcji letniej „Wakacje z Bogiem”. Za organizowanie tej akcji została aresztowana w dniu 23.06.1986 r. Wraz z innymi osobami związanymi prowadzeniem akcji letniej „Wakacje z Bogiem” objęta była postępowaniem pro-kuratorskim. W 1989 r. została wiceprzewodniczącą Biura ds. Wypoczynku Dzieci i Młodzieży Zarządu Regionu Środkowowschodniego „Solidarności”. Z powodu swej działalności była inwigilowana,

wzywana na rozmowy ostrzegawcze i zatrzymywana na 48 godzin zaś w jej domu przeprowadzano przeszukania.

### **Marek Suszek**

Aktywnie działał w podziemnych strukturach NSZZ „Solidarność” na terenie Zamościa i woj. zamojskiego. W okresie stanu wojennego i po jego zawieszeniu zaangażowany był w kolportaż wydawnictw sygnowanych przez „Solidarność” i innej literatury bezdebitowej, a także w akcje plakatowania i ulotkowe. Zajmował się także redagowaniem, drukiem i kolportażem pisma bezdebitowego „Myśl niezależna”, sygnowanego jako pismo Polskiej Partii Niepodległościowej Oddział lubelsko-zamojski. W 1986 roku kolportował ulotki „Solidarni z Afganistanem”. Utrzymywał rozległe kontakty z byłymi internowanymi działaczami „Solidarności” na terenie woj. zamojskiego i uczestniczył we Mszach św. w ich intencji w Kościele Ojców Redemptorystów w Zamościu. Był także aktywnym uczestnikiem uroczystości i manifestacji patriotyczno-religijnych np. organizowanych przez NSZZ „Solidarność” w Komarowie, w trakcie których trzymał transparent z napisem „Solidarność”. Karany przez kolegium i zatrzymywany na 48 godzin. Z powodu swej działalności był inwigilowany i wzywany na rozmowy ostrzegawcze. Formą represji wobec Marka Suszka było także zastrzeżenie wyjazdów zagranicznych.

### **Wiesław Zbytniewski**

W latach 1980-1981 aktywnie zaangażował się w działalność NSZZ „Solidarność” Fabryki Łożysk Tocznych w Kraśniku. Po ogłoszeniu stanu wojennego brał udział w dniach 14-18 grudnia w strajku okupacyjnym na terenie FŁT. Jako uczestnik strajku po 13 grudnia 1981 r., kontynuujący działalność w podziemnych strukturach związku Pan Wiesław Zbytniewski był internowany i represjonowany w specjalnym obozie wojskowym w Budowie w okresie od 5 listopada 1982 do 3 lutego 1983 r. Warunki zamieszkania (znikome, całkowicie niewystarczające na warunki zimowe ogrzewanie,) i pracy (przy budowie drogi na poligonie w warunkach surowej zimy bez odpowiedniego sprzętu) w Budowie, w połączeniu z ciągłą inwigilacją, rewizjami w barakach i przesłuchaniami przez oficerów WSW i funkcjonariuszy SB były wybitnie represyjne.

### **Bronisław Wardawy**

Odegrał wiodącą rolę w organizowaniu Komitetu Założycielskiego NSZZ „Solidarność” w Centrali Wschodniej DOKP w Lublinie, a od października 1980 r. pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Oddziałowej w Centrali WDOKP. Wybrany został także przewodniczącym Okręgowej Sekcji Kolejarzy. Jednocześnie był członkiem Komisji Zakładowej w Węźle PKP Lublin oraz Międzyokręgowej Komisji Porozumiewawczej Kolejarzy (przemianowanej następnie na Sekcję Krajową Kolejarzy). 13.12.1981 r. został



internowany i osadzony w Ośrodku Odosobnienia we Włodawie, w skutek czego znacznie pogorszył się stan jego zdrowia. Zwolniony z internowania 8.02.1982 r., dzięki wstawiennictwu i prośbie arcybiskupa lubelskiego Bolesława Pylaka oraz ze względu na stan zdrowia i konieczność hospitalizacji w Okręgowym Szpitalu Kolejowym w Lublinie. Po zwolnieniu z internowania nie zaniechał prowadzenia działalności związkowej i politycznej. Był współorganizatorem odbudowy nielegalnych struktur „Solidarności” i aktywnie uczestniczył w pracach podziemnej Komisji Zakładowej NSZZ „S” Węzła PKP, wchodząc w skład jej władz. Jako reprezentant kolejarskich struktur podziemnych uczestniczył w obradach Tymczasowego Komitetu Założycielskiego Podziemnej „Solidarności” w dniu 23.05.1982 r. we Wrocławiu. Utrzymywał kontakty z osobami kontynuującymi działalność opozycyjną, oraz ze wspierającymi podziemną „S” księżmi zwłaszcza z kościoła przy ul. Kunickiego w Lublinie, gdzie znalazło siedzibę Krajowe Duszpasterstwo Kolejarzy. Pan Bronisław Wardawy był współtwórcą tego Duszpasterstwa i współorganizatorem pielgrzymek kolejarzy na Jasną Górę, 25 listopada w święto patronki kolejarzy Św. Katarzyny. Duszpasterstwo Kolejarzy było miejscem spotkań kręgów opozycyjnych, organizowane tam były uroczystości patriotyczno-religijne i rocznicowe. Aktywnie zajmował się kolportażem prasy związkowej i wydawnictw podziemnych dostarczając je także do innych ośrodków w kraju, w tym do Chełma. Z powodu swojej działalności Pan Bronisław Wardawy był inwigilowany i kontrolowany przez SB oraz wielokrotnie wzywany na rozmowy ostrzegawcze. W 1988 r. podjął aktywne działania zmierzające do wznowienia legalnej działalności NSZZ „Solidarność”, wszedł w skład Komitetu Założycielskiego w Węźle PKP Lublin i uczestniczył w spotkaniach Komitetów Założycielskich NSZZ „S” Regionu Środkowowschodniego z udziałem przedstawicieli Tymczasowego Zarządu Regionu Środkowowschodniego „Solidarność”. W 1989 r. wybrany został przewodniczącym KZ „Solidarność” w Centrali WDOKP i Okręgowej Sekcji Kolejarzy. Formą represji wobec Pana Bronisława Wardawego było także zastrzeżenie wyjazdów zagranicznych na 2 lata.

Pośmiertnie:

### **Henryk Gontarz**

Był aktywnym działaczem NSZZ „Solidarność” na terenie Świdnika i woj. lubelskiego, uczestnikiem strajku w lipcu 1980 w WSK, od września 1980 r. zaangażowanym w tworzenie struktur związkowych „Solidarności”. Był także członkiem Zarządu Regionu Środkowo-Wschodniego, delegatem na I Krajowy Zjazd NSZZ „Solidarność”. Jako aktywny działacz NSZZ „Solidarność” na terenie Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego w Świdniku, prowadzący działalność polityczną zarówno na terenie miasta jak i Regionu i utrzymujący kontakty z innymi działaczami już w 1980 r. został objęty kontrolą operacyjną. Po wprowadzeniu stanu wojennego nie zaniechał prowadzenia działalności związkowej. Aktywnie uczestniczył w

dniach 13-16 XII 1981 w WSK Świdnik w strajku okupacyjnym, który współorganizował. Był członkiem Regionalnego Komitetu który mieścił się na terenie WSK. Po pacyfikacji strajku, mimo przeprowadzonej z nim w ramach akcji „Klon” rozmowy ostrzegawczej, podjął działalność konspiracyjną i włączył się w odbudowę struktur związkowych. Uczestniczył w pracach Regionalnej Komisji Koordynacyjnej NSZZ „Solidarność” zrzeszającej duże zakłady pracy i od 1982 r. wchodził w skład Tymczasowego Zarządu Regionu. 13.05.1982 r. współorganizował 15-minutowy strajku w WSK PZL. Z tego powodu 17.05.1982 został internowany i osadzony w Ośr. Odosobnienia w Lublinie, a od 16.08.1982 r. w Kwidzynie. Od 8.09.1982 r. Henrykowi Gontarzowi udzielono przepustki na okres leczenia szpitalnego na oddziale okulistycznym. Decyzja o uchyleniu internowania, ze względu na stan zdrowia H. Gontarza, została wydana 14.09.1982 r. Po zwolnieniu z internowania kontynuował działalność w Tymczasowej Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w WSK Świdnik. Z tego powodu objęty został postępowaniem prokuratorskim, które zostało umorzone 26.07.1984 r. na mocy amnestii. Henryk Gontarz był także w 1983 roku inicjatorem i pomysłodawcą podziemnego Radia „Solidarność” w Świdniku. Do lutego 1985 roku przygotowywał audycje i uczestniczył w ok. 20 emisjach. 28.02.1985 r., po przeszukaniu mieszkania, Henryk Gontarz został aresztowany i osadzony w Areszcie Śledczym w Lublinie, a następnie ze względu na zły stan zdrowia został umieszczony w Areszcie Śledczym w Warszawie na Mokotowie. Uwzględniając zły stan zdrowia Henryka Gontarza Sąd Rejonowy w Lublinie V Wydział Karny w dniu 2.05.1985 r., zdecydował o uchyleniu aresztu. Wyrokiem z 30.11.1985 r. Sąd Wojewódzki w Lublinie skazał Henryka Gontarza na 1 rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na 3 lata. zł. W dniu 23.03.1987 r. został ukarany karą grzywny w wysokości 30 tys. zł przez Kolegium ds. Wykroczeń w Świdniku „za posiadanie bez zezwolenia radiofonicznego odbiornika innego niż powszechnego odbioru”. Aparat ten był przystosowany do nasłuchu radiostacji milicyjnych. Z powodu swojej działalności Pan Henryk Gontarz był inwigilowany i kontrolowany przez SB, wielokrotnie wzywany na rozmowy ostrzegawcze oraz zatrzymywany na 48 godzin i pozbawiany wolności. W jego domu wielokrotnie przeprowadzane były przeszukania. Formą represji było także zastrzeżenie wyjazdów zagranicznych w latach 1982 - 1987.

### **Jan Kolkowicz**

Był dziennikarzem i publicystą, autorem szeregu artykułów i opracowań dot. AK i WiN, zaangażowanym w działalność opozycyjną od początku lat 70-tych. Był wydawcą podziemnych czasopism polityczno-niepodległościowych i autorem cyklu opracowań „Na szlaku WiN”. Jego życiową pasją stało się zachowanie pamięci o Żołnierzach Wyklętych. W celu uzyskania wspomnień i relacji dot. wyżej opisanych zagadnień odbywał liczne spotkania i organizował uroczystości patriotyczno-religijne i rocznicowe dot. środowiska żołnierzy AK i członków WiN m.in. w Leśnej Podlaskiej i Janówce –Leszczance oraz aktywnie w nich

uczestniczył. 23.06.1985 r. brał aktywny udział w przygotowaniu uroczystości wmurowania i odsłonięcia tablicy pamiątkowej poświęconej poległym partyzantom AK, w kościele św. Józefa w Międzyrzecu Podlaskim, a ponadto wydał okolicznościowe pismo i broszurę. W związku powyższym z Janem Kołkowiczem, po dokonanych wcześniej w jego mieszkaniu przeszukaniu, przeprowadzono rozmowę ostrzegawczą. Od chwili powstania NSZZ „Solidarność” Jan Kołkowicz zaangażował się także w działalność związkową, którą kontynuował również po wprowadzeniu stanu wojennego. Utrzymywał kontakty z działaczami nielegalnych struktur „Solidarności” w Warszawie, Szczecinie, Białej Podlaskiej, Siedlcach i Lublinie. Przygotowywał teksty i uczestniczył w druku nielegalnych publikacji, m.in. wykorzystując sprzęt w powielarni Kombinatoru Maszyn Budowlanych ZREMB, gdzie był zatrudniony. Uczestniczył w akcjach ulotkowych m.in. przed 1 Maja 1983 r. – organizował tę akcję m.in. pozyskując potrzebną farbę. Brał także aktywny udział w redagowaniu i wydawaniu ulotek, m.in. apelu o bojkot wyborów. Zajmował się także tworzeniem afiszy i odpowiadał za ich stronę graficzną. Ponadto zaangażowany był w kolportaż prasy związkowej i literatury bezdebitowej. Prasę otrzymywał m.in. od siedleckiego KOS, z którym współpracował. Na wezwanie Tymczasowej Komisji Wykonawczej NSZZ „S” Region Mazowsze organizował tzw. Grupy Oporu. W 1985 r. zaangażowany był natomiast w tworzenie na terenie woj. białkopodlaskiego Partii Liberalno-Demokratycznej „Niepodległość”, utrzymywał w związku z tym kontakty z ośrodkiem tej partii w Lublinie. Z powodu swojej działalności Pan Jan Kołkowicz był inwigilowany i kontrolowany przez SB, wzywany kilkakrotnie na rozmowy ostrzegawcze, a w jego domu i miejscu pracy przeprowadzane były przeszukania. Formą represji wobec Jana Kołkowicza było również zastrzeżenie wyjazdów zagranicznych w okresie od 25.11.1983 do 25.11.1985 r.

### **Edward Lisek**

Był jednym z najaktywniejszych działaczy na rzecz tworzenia ogniw Solidarności Wiejskiej na terenie woj. lubelskiego, zwłaszcza w gminie Kraśnik. Pełnił funkcję przewodniczącego Gminnej Komisji NSZZ „Solidarność” RI w Kraśniku. Jako przedstawiciel terenu Kraśnika uczestniczył w strajku w Rzeszowie. Był także reprezentantem Lubelszczyzny na Zjeździe Solidarności Wiejskiej w dniu 18.02.1981 r. i uczestniczył w zjeździe zjednoczeniowym w Poznaniu w dniach 8-9 marca 1981 roku. W dniu 18.02.1981 roku zorganizował wyjazd ok. 100 rolników z okolic Kraśnika do Warszawy, przed Sąd Najwyższy, na rejestrację Solidarności Wiejskiej. Po wprowadzeniu stanu wojennego, mimo przeprowadzenia z nim rozmowy ostrzegawczej, w ramach akcji „Klon”, włączył się w organizowanie struktur podziemnych „Solidarności” RI. Zaangażowany był w kolportaż wydawnictw sygnowanych przez „Solidarność” i innej literatury bezdebitowej, brał udział w akcjach ulotkowych, zbierał składki na „S” RI i organizował nielegalne spotkania. Wielokrotnie wypowiadał się publicznie, krytycznie, o działaniach władz i dążył do reaktywowania

„Solidarności”. W trakcie wyborów do Zarządów Spółdzielni Kółek Rolniczych. agitował, aby do zarządów tych wybierać byłych członków i działaczy „Solidarności” RI, co dawałoby możliwości tworzenia samorządności wiejskiej na bazie „Solidarności”, w 1985 r. zachęcał do bojkotu wyborów. Współorganizował i aktywnie uczestniczył w uroczystościach religijno-patriotycznych. Zaangażowany był w działalność Duszpasterstwa Rolników, skupiającego większość czołowych aktywistów b. NSZZ RI „S”. Organizował pielgrzymkę rolników i aktywnie w niej uczestniczył, na uroczystości dożynkowe na Jasnej Górze m.in. w dniach 6-7 września 1986 r. W kwietniu 1989 r. zaangażował się w akcję protestacyjną rolników. Z powodu jego działalności wielokrotnie (w 1982, 1983, 1984 i 1985 r.) prowadzono z nim rozmowy ostrzegawcze oraz dokonywano przeszukań w miejscu zamieszkania. Ponadto był inwigilowany i kontrolowany operacyjnie.

### **Maciej Wójcik**

był aktywnym członkiem opozycji niepodległościowej działającym w okresie 1972-1974 w organizacji Rewolucyjna Unia Chrześcijańska „Ruch” na terenie Nałęczowa i województwa lubelskiego. Działając w tej strukturze był uczniem zawodu stolarza w Spółdzielni Pracy „Artystyczny Przemysł Drzewny” w Nałęczowie. Służba Bezpieczeństwa zainteresowała się aktywnością tej grupy osób, której motywy działalności wynikały z niezadowolenia społeczeństwa z ówczesnej sytuacji społeczno-politycznej w kraju oraz nawiązywała do tradycji chrześcijaństwa w ścisłym związku z Kościołem oraz duchowieństwem. Działając w Rewolucyjnej Unii Chrześcijańskiej naraził się na represję ze strony organów bezpieczeństwa państwa PRL i objęty został postępowaniem prokuratorskim. W dniu 1.04.1974 r., Pan Maciej Wójcik został zatrzymany przez funkcjonariuszy Wydziału Śledczego Służby Bezpieczeństwa Komendy Wojewódzkiej Milicji Obywatelskiej w Lublinie i osadzony w Areszcie Śledczym w Lublinie do 8.06.1974 roku. Służba Bezpieczeństwa przeprowadziła również w dniu 3.04.1974 r., przeszukanie pomieszczeń mieszkalnych i gospodarczych u Niego w domu. Prokurator Prokuratury Rejonowej w Lublinie zdecydował o postawieniu zarzutów Panu Maciejowi Wójcikowi w celu ukarania opozycjonisty za przynależność do organizacji, której to członkowie w jego ocenie swoim działaniem próbowali wprowadzić przeobrażenia społeczno-polityczne oraz zmienić ustrój PRL. Postanowieniem z dnia 4.06.1974 r., postępowanie zostało umorzone ze względu na młody wiek członków organizacji oraz faktu, iż większości swoich planów nie zrealizowali. Zostały przeprowadzone również rozmowy profilaktyczne z członkami stowarzyszenia.